

**З ДУХОВНОЇ СКАРБНИЦІ УКРАЇНИ  
НА ДОПОМОГУ ВЧИТЕЛЯМ МУЗИКИ**

# **СЛУЖБА БОЖА**

**Для дитячого хору**



**З ДУХОВНОЇ СКАРБНИЦІ УКРАЇНИ  
НА ДОПОМОГУ ВЧИТЕЛЯМ МУЗИКИ**

# **СЛУЖБА БОЖА**

**Для дитячого хору**

**Світлій пам'яті батька —  
дяка Андрія Мазура присвячується**

### **СЛУЖБА БОЖА**

На основі церковних співів Галичини для дитячого хору загальноосвітніх шкіл аранжував Ярослав Мазур.

Музичним текстом книжечки можуть користуватись однорідні жіночі та чоловічі хори, а також віруючі в церковному богослуженні.

На уроках музики загальноосвітньої школи нотний матеріал доступністю вокального діапазону для школярського віку дітей та вузьким гармонічним викладом хорової партитури прислужиться розвиткові багатоголосного співу.

*Ненько-Україно, повернись до Бога,  
Свій народ до Його поведи —  
І зло не досягне нашого порога,  
Він заступить край наш від біди.*

У святі обійми Храму Божого, до широї молитви за рідний край і долю народу нашого кличе ця книжечка вас, милі діточки.

Складавши молитовно руки, побожно співаючи хвалу Господу Богу, ви осягнете ласку Його, благословення своєї життєвої стежини, освячення всіх ваших добрих діянь.

Точному і правильному співу нотного запису, а отже, досконалішому виконанню сприятиме ознайомлення з українською хроматичною сопілкою. В другій частині книжечки стисло подано матеріал початкового навчання гри на ній. За звучанням сопілки легко повторювати голосом написану мелодію, а також співати її в належній тональності.

Гра на сопілці полегшить і прискорить вивчення музичних текстів, в ансамблевій грі образно відтворить гармонічні функції, а також оздоровче вплине на організм, розвиваючи ритм дихання, зміцнюючи легені.

Як символ музичного інструментарію України, сопілка покликана бути вагомим засобом духовного відродження народу.

Необхідно знати, що в нотозаписах без визначення розміру (антифони, Символ віри, «Отче наш» та інші) тривалості нот виконуються відносно довільно, речитативно, але з обов'язковим дотриманням акцентування наголошених складів слів. Вони позначені знаком >. В таких творах тактова риска не визначає сильної долі, а служить умовним поділом на фрази, речення, частини.

У визначеному розмірі тривалості нот набувають конкретного значення.

Милі діточки!

Творіть молитву і святий спів на хвалу Господа Всешинього, в ім'я добра, любові і щастя

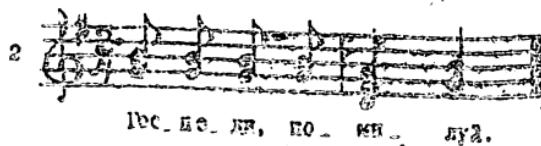
Слава Ісусу Христу!

**Священик:** Благословенне царство Отця і Сина,  
і Святого Духа нині і повсякчас, і на віки віків (вічні).

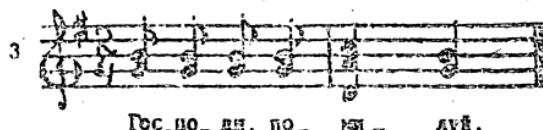


### МИРНА ЕКТЕНІЯ

**Священик:** В мирі Господу помолімся (Господеві помолімось).



**Священик:** За мир з висот і спасення душ наших  
Господу помолімся (Господеві помолімось),



**Священик:** За мир всього світу, добрий стан святих божих церков і з'єднання всіх Господу помолімся (Господеві помолімось).



**Примітка.** У місцях двоголосного запису третьї голос співає разом з другим.

Аранжування зроблено так, що нотні тексти можна виконувати і двоголосним хором, співаючи два верхні голоси.

**Свяшеник:** За святий храм цей і тих, що з вірою, благоговінням і страхом божим входять до нього, Господу помолімся (Господеві помолімось).

Musical notation for verse 5, consisting of two staves. The first staff starts with a treble clef, a key signature of one sharp, and a common time signature. The second staff starts with a bass clef, a key signature of one sharp, and a common time signature. The lyrics "Гос\_ по\_ ди, по\_ ми\_ луй." are written below the notes.

**Свяшеник:** За . . . . . преосвященнішого архиєпископа й митрополита нашого кир (ім'я), боголюбивого епископа нашого кир (ім'), чесне пресвітерство, у Христі дияконство, за весь причет і людей Господа помолімся (Господеві помолімось).

Musical notation for verse 6, consisting of two staves. The first staff starts with a treble clef, a key signature of one sharp, and a common time signature. The second staff starts with a bass clef, a key signature of one sharp, and a common time signature. The lyrics "Гос\_ по\_ ди, по\_ ми\_ луй." are written below the notes.

**Свяшеник:** За Богом бережений народ наш, за правління і все військо Господу помолімся (Господеві помолімось).

Musical notation for verse 7, consisting of two staves. The first staff starts with a treble clef, a key signature of one sharp, and a common time signature. The second staff starts with a bass clef, a key signature of one sharp, and a common time signature. The lyrics "Гос\_ по\_ ди, по\_ ми\_ луй." are written below the notes.

**Свяшеник:** За місто це (за село це), і за всяке місто, країну, і за тих, що вірою живуть у них, Господу помолімся (Господеві помолімось).

Musical notation for verse 8, consisting of two staves. The first staff starts with a treble clef, a key signature of one sharp, and a common time signature. The second staff starts with a bass clef, a key signature of one sharp, and a common time signature. The lyrics "Гос\_ по\_ ди, по\_ ми\_ луй." are written below the notes.

**Свяшеник:** За добре поліття, за врожай плодів земних і часи мирні Господу помолімся (Господеві помолімось).

Musical notation for verse 9, consisting of two staves. The first staff starts with a treble clef, a key signature of one sharp, and a common time signature. The second staff starts with a bass clef, a key signature of one sharp, and a common time signature. The lyrics "Гос\_ по\_ ди, по\_ ми\_ луй." are written below the notes.

**Свяшеник:** За плаваючих, подорожуючих (на землі і в повітрі), недужих, страждаючих, полонених і за спасення їх Господу помолімся (Господеві помолімось)

Musical notation for verse 10. The key signature is A major (no sharps or flats). The time signature is common time (indicated by '4'). The melody consists of quarter notes and eighth notes. The lyrics are: 'Гос\_ по\_ ди, по\_ ми\_ луй.'

**Свяшеник:** Щоб ізбавитися нам від усікої скорби, гніву й нужди, Господу помолімся (Господеві помолімось).

Musical notation for verse 11. The key signature is A major (no sharps or flats). The time signature is common time (indicated by '4'). The melody consists of quarter notes and eighth notes. The lyrics are: 'Гос\_ по\_ ди, по\_ ми.. луй.'

**Свяшеник:** Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, Твоєю благодаттю.

Musical notation for verse 12. The key signature is A major (no sharps or flats). The time signature is common time (indicated by '4'). The melody consists of quarter notes and eighth notes. The lyrics are: 'Гос\_ по\_ ди, по\_ ми\_ луй.'

**Свяшеник:** Пресвяту, пречисту, преблагословенну, славну Владичицю нашу Богородицю і приснодіву Марію, з усіма святыми пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо.

Musical notation for verse 13. The key signature is A major (no sharps or flats). The time signature is common time (indicated by '4'). The melody consists of quarter notes and eighth notes. The lyrics are: 'То\_ бі!, Гос\_ по\_ да.'

**Свяшеник:** Бо Тобі належить усіка слава, честь і поклонення, Отцю і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки віків (вічні).

Musical notation for verse 14. The key signature is A major (no sharps or flats). The time signature is common time (indicated by '4'). The melody consists of quarter notes and eighth notes. The lyrics are: 'А\_ мінь.'

## ПЕРШИЙ АНТИФОН ВОСКРЕСНИЙ

T.S.I

Вос . ктик . ні . те Гос . по . де . ві , вся . зем .

ля , спі . вай . те ж і . ме . ні Йо . го , від .

дай . те славу хва . лі Йо . го .

мо . літ . ва . ми бо . го . ро . ді .

ці , спа . се , спа . си нас .

Ска . хі . те бо . го . ві : "Як страшні ді .

ла Тво . І , у мно . же . стві

сп . ли Тво . е . І лес . ти . муть то .

15.2

о! во\_ро\_ги тво\_и

мо\_лит\_ва\_ми бо\_го\_ро\_ди\_и

чи, спа\_се, спа\_си нас.

вся зем\_ля не\_хай по\_кло\_ниТЬ\_ся

то\_о! спи\_ва\_е то\_о!

не\_хай же спи\_ва\_е и\_ ме\_ни

тво\_е\_му, все\_гдан\_ий.

мо\_лит\_ва\_ми бо\_го\_ро\_ди\_и

чи, спа\_се, спа\_си нас.

## ПЕРШИЙ ПСАЛОМ ЗОБРАЖАЛЬНИЙ

15.I.A

Бла\_го\_ сло\_ви, ду\_ше мо\_я,  
Гос\_ до\_да 1, все цут\_ро мо\_с, 1-  
м'я свя\_те Но\_го. Бла\_ го\_  
сло\_ви, ду\_ше мо\_я, Гос\_ по\_  
да 1 и в зв\_бувай у\_сіх да\_ру\_  
вань Но\_го. Він о\_чи\_ца\_с  
вс! без\_за\_кон\_ на\_тво\_ї і зц\_  
яз\_е вс! не\_ду\_ ги тво\_ї.

15.2.A

ВІН ВИЗ\_ВО\_ЛЯ \_ с від тлін\_и хит\_я тво\_,  
 ВІН\_ЧА\_С 'те\_бє ми\_ліс\_ти \_ щед\_ро\_ - та\_ми.  
 щед\_рий \_ ми\_лос\_ті\_ ний Гос\_подь, дов\_го\_ - ти\_ . пе\_ ли\_вий  
 і мно\_то\_ ми\_лос\_ти\_ вий.  
 Ела\_го\_ сло\_ви\_ , ду\_ше мо\_и, Гос\_по\_да\_ , все кнут\_и мо\_с\_ , !  
 м'я\_ святе Йо\_го. Ела\_го\_ сло\_в\_ вен\_ний Ти, Гос\_по\_ди.

## МАЛА ЕКТЕНІЯ

**Священик:** Ще і ще в мирі Господу помолімся  
(Господеві помолімось).

16 Госпо\_ди, по\_ ми \_ луй.

**Священик:** Заступи, спаси, помилуй і охорони нас,  
Боже, Твоєю благодаттю.

17 Гос\_ по\_ди, по\_ ми\_ луй.

**Священик:** Пресвяту, пречисту, преблагословенну,  
славну Владичицю нашу Богородицю і приснодіву Марію, з усіма святыми пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо,

18 То\_ бі, Гос\_ по\_ди.

**Священик:** Бо Твоя є влада і Твое є царство і  
сила, і слава, Отця і Сина і Святого Духа, нині і  
повсякчас, і на віки віків (вічні).

19 А\_ міль.

## ДРУГИЙ АНТИФОН ВОСКРЕСНИЙ

20.I

но\_ же, у\_ шед\_ ои нас | бла\_ го\_ сло\_  
ви\_ нас, про\_ свя\_ти ли\_ це Тво\_  
с на\_ нас | по\_ ми\_ луй нас.  
Спа\_ си нас, Си\_ ну\_ Во\_ хий,  
що вос\_ крес из иер\_ ех, спа\_ си\_ мо то\_  
61: "А\_ хи\_ ду\_ я".  
Щоб пі\_ на\_ ли\_ ми на зем\_ лі! путь Тво\_ ю,  
у всіх на\_ ро\_ дах спасен\_ ия Тво\_ с.

Спа - си нас, Си - ну Бо - жий,  
 что вос\_крес із мертвих, спі\_ва\_ с\_ мо То -  
 сл: "А - лі - лу - я".  
 Не - хай іс\_ по\_ ві\_ ду\_ ють Те\_ бе ло - ди,  
 бо - не, не - хай іс\_ по\_ ві -  
 ду\_ ють Те\_ бе ло - ди всl.  
 Спа - си нас, Си - ну Бо - жий,  
 что вос\_крес із мертвих, спі\_ва\_ с\_ мо То -  
 сл: "А - лі - лу - я".

## ДРУГИЙ ПСАЛОМ ЗОБРАЖАЛЬНИЙ

20.А

Хва-ли, ду-ше мо-я, Гос-по-  
да. Воз-хва-ло Гос-по-да в житті мо-  
ї, спі-ва-ти-му Бо-гу мо-е-му, до-  
ки пи-ву. Не на-дій-те-ся на кня-  
зів, на си-нів чо-ло-ві-чесь-ків,  
в них не-на спа-сен-ня.  
Во-ца-рить-ся Гос-подь по-вік,  
Бог тв'я-Сі-о-не, зро-ду в рід.

Помірно

21

Сла\_ва От\_це і Си\_ну,  
 і Свя\_то\_му Ду\_ху\_ві,  
 і ми\_ні, і по\_всяк\_час,  
 і ча\_ві\_ки ві\_ків. А\_мінь.

Помірно

22.1

є\_ди\_но\_род\_ний Си\_ну !  
 Сло\_ве Бо.. жий, без\_ смерт\_ний  
 Ти і\_зволив Ти спа\_сен\_ня на\_шо\_го.  
 ра\_ди во\_пло\_ти\_ти\_ся від свя.

22.2

to\_ і Бó\_ го\_ ро\_ ди\_ ці \_ прис\_ но\_ ,  
дí\_ на\_ рí\_ г, не\_ змін\_ но\_  
став\_ши чоло\_ ві\_ ком. \_ роз\_ п'я\_ тий  
був Ти, Христе Бо\_ не, смер\_ то смерть по\_ до\_  
лав. Ти о\_ дин у Свя\_ тий  
Трои\_ ці, рів\_ но\_ слав\_ ви\_ мий з От\_  
іюм Свя\_ тим, Свя\_ тим  
Ду\_ хом, спа\_ си ви.

## МАЛЛ ЕКТЕНІЯ

**Свяще ник:** Ще і ще в мирі Господу помолімся (Господеві помолімось).

23

Гос\_по\_ди, по\_ми\_ луй.

**Свяще ник:** Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, Твоєю благодаттю.

24

Гос\_по\_ди, по\_ми\_ луй.

**Свяще ник:** Пресвяту, пречисту, преблагословенну, славну Владичицю нашу Богородицю і приснодіву Марію, з усіма святыми пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Кристу Богові віддаймо.

25

То\_ б!, Гос\_ по\_ ди.

**Свяще ник:** Бо Ти благий і чоловіколюбець Бог еси, і Тобі славу возилемо, Отцю і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки віків (вічні).

26

А\_ мінь.

## ТРЕТИЙ АНТИФОН

27.I

При - йді - те, воз\_ра\_ду\_с\_я мо\_ся

Гос\_по\_де\_ ві, вос \_ клик\_ніть Бо\_гу,

Спа\_си\_те\_ ле\_ві из\_ шо\_ му.

Спа - си нас, Си\_ну Бо - жий, що вос.

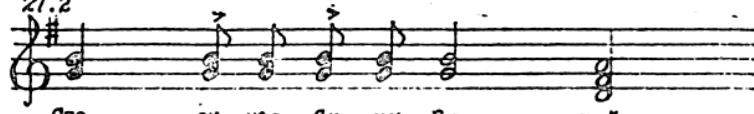
крес із мерт\_вих, спл - ва\_ с\_ мо То -

бл: "А - ли - лу - я".

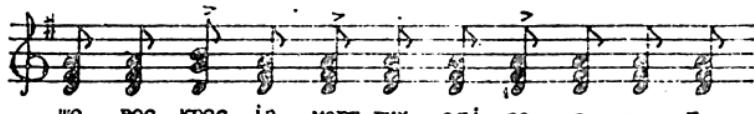
I - дім пе\_ред ли\_цем Йо\_то з іс\_по\_ві\_дан\_ня

I пеал\_ма\_ ми вос \_ клик\_нім Йо\_ му.

27.2



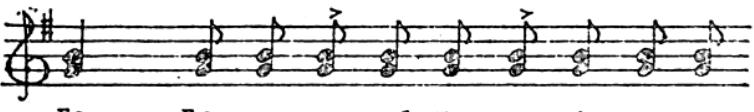
Спа \_ си нас, Си \_ ну Бо \_ лий,



що вос\_крес із мертвих, спі\_ва\_с\_мо То\_



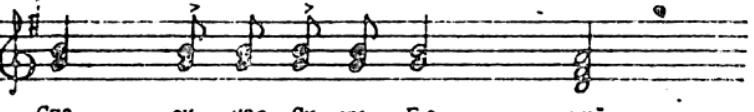
бі: "А \_ ли \_ лу \_ я".



Бо Бог\_ве \_ ли \_ кий Гос\_подь і цар ве \_



ли \_ кий по всій зем \_ лі.



Спа \_ си нас, Си \_ ну Бо \_ лий,



що вос\_крес із мертвих, спі\_ва\_с\_мо То\_



бі: "А \_ ле \_ лу \_ я".

## БЛАЖЕННІ

27. I.A.

У цар - стві Тво - їм по - м'я - ни ико -  
Гос - по - ди . Бла - жен - ні воо - гі  
ду - ком , бо Рх с цар - ство ио - сес .  
не . Бла - жен - ні ла - гід - ні , бо во -  
ни па - слі - дять веам - я . Бла -  
жен - ні го - лод - ні і спраг - не - ні прав - ди ,  
бо во - ни иа - си - теть - си .

## 27.2.А

Бла - лен - и! ми - лос - ти - ві. бо во - ни по -  
 ми - ду - за - ні бу - дуть. ил -  
 лен - и! чис - ті сер - цем, бо во - ни Бо - га по -  
 да - чать. Бла - лен - и! ми - ро -  
 твор - ці, бо во - ни си - на - ми Бо - ки - ми на -  
 звутъ - ся. Бла - лен - и!  
 зи - гна - ні за пра - ду. єс - іх в цар - ство но .

## 27.3.А

бес - не. Бла - жен - и!

ви, ко - ли зна - ва - ка - ти - муть нас і би - же -

ннуть нас, і то - во - ри - ти - муть у - ся - ке ли -

хе слово на вас и зпра - ли - во, ме - не

ра - ди - е. Ра - дуй - те - ся

і вс - се - літь - ся, бо на - го - ро - да ва - ша

ве - ли - ба на не - бе - сах.

**Свяще́ник:** Премудрість, прості.

28



При\_йді\_те, по\_кло\_нім \_ ся

І при\_па\_дім \_ до Хрис\_та.

Спа \_ са нас, Си \_ ну Бо \_ жий,

що вос\_крес із март\_вих, спі\_ва \_ с \_ мо То \_

61: "А \_ ли \_ ау \_ я".

Тут співають тропарі і кондаки.

**Свяще́ник:** Бо Ти святий еси, Боже наш, і Тобі  
славу возислаємо, Отцю і Сину, і Святому Духові, нині  
і повсякчас, і на віки віків (вічні).

29



А \_ мінъ.

Повільно

30

Свя\_тий  
Бо\_ хе, свя\_тий кріп\_ кий,  
свя\_тий, свя\_тий без\_смертний, по\_ми\_ луй нас.

Сла\_ ва От\_ цю і Си\_ ну, і Свя\_то\_ му ду\_ хо\_ ві\_, і нп\_ кі, і по\_ всіх час\_ і на\_ ві\_ ки ві\_ ків. А\_ міш.

Свя\_тий, свя\_тий без\_смертний, по\_ми\_ луй нас.

Свя\_тий  
Бо\_ хе, свя\_тий кріп\_ кий,  
свя\_тий, свя\_тий без\_смертний, по\_ми\_ луй нас.

**Священик:** Будьмо уважні. Мир всім. Премудрість, будьмо уважні.

Тут співають прокімен зі стихом.

## АПОСТОЛ

**Священик:** Премудрість.

Читець читає надпис апостола.

**Священик:** Будьмо уважні

Читець читає апостола.

**Священик:** Мир тобі. Премудрість, будьмо уважні.

Помірк

31

А - ли - лу - я, а - ли - лу - я,  
а - ли - лу - я, а - ли - лу - я.

А - ли - лу - я, а - ли - лу - я,  
а - ли - лу - я, а - ли - лу - я.

### СВАНГЕЛІЄ

**Священик:** Премудрість, прості, вислухаймо святого євангелія. Мир всім.

32

ду - хо .. ві .. тво .. с .. ку.

**Священик:** Від (ім'я) святого євангелія читання.

33

Сла - ва .. То .. бі .. Гос .. по .. ди .. сла .. ва .. То .. бі ..

**Священик:** Будьмо уважні.  
І читає євангеліє.

34

Сла - ва .. То .. бі .. Гос .. по .. ди .. сла .. ва .. То .. бі ..

### ЕКТЕНІЯ УСИЛЬНОГО БЛАГАННЯ

**Священик:** Промовмо всі з усієї душі і з усієї  
мислі нашої промовмо.

35

Гос .. по .. ди .. по .. мі .. луй ..

**Священик:** Господи вседержителю, Боже отків  
наших, молимось Тобі, вислухай і помилуй.

36

Гос - по - дз, по - ми - луй.

**Священик:** Помилуй нас, Боже, по великій милості  
Твоїй, молимось Тобі, вислухай і помилуй.

37

Гос - по - дз, по - ми - луй, Гос - по - дз, по - ми - луй,  
Гос - по - дз, по - ми - луй.

**Священик:** Ще молимось за . . . . .  
і преосвященнішого архиєпископа й митрополита нашого кир (ім'я), боголюбивого єпископа нашого кир (ім'я), боголюбивого єпископа нашого кир (ім'я), за тих, що служать і послужили у святім храмі цім, і за отців наших духовних, і всю во Христі братію нашу.

38

Гос - по - дз, по - ми - луй, Гос - по - дз, по - ми - луй,  
Гос - по - дз, по - ми - луй.

**Священик:** Ще молимось за Богом бережений народ наш, за правління і за все військо.

39

Гос - по - дз, по - ми - луй,  
Гос - по - дз, по - ми - луй, Гос - по - дз, по -  
ми - луй, по - ми - луй.

Тут можуть додаватись прошення.

Священик: Ще молимось за предстоячих людей, що очікують від Тебе великої і багатої милості, що творять нам милостиню, і за всіх православних християн.

40

Гос \_ по \_ ди, по \_ ми \_ луй,  
Гос \_ по \_ ди, по \_ ми \_ луй, Гос \_ по \_ ди, по \_  
ми \_ луй, по \_ ми \_ луй.

Священик: Бо милостивий і чоловіколюбець Бог еси, і Тобі славу возсилаємо, Отцю і Сину, і Святому Духові, низі і повсякчас, і на віки віків (вічні).

41

А \_ мінь,

### ЕКТЕНІЯ ЗА ОГЛАШЕННИХ

Священик: Помоліться, оглашенні, Господеві.

42

Гос \_ по \_ ди, по \_ ми \_ луй.

Священик: Вірні, за оглашених помолімся, щоб Господь помилував їх.

43

Гос \_ по \_ ди, по \_ ми \_ луй.

Священик: Огласив їх словом істини.

44

Гос \_ по \_ ди, по \_ ми \_ луй.

**Священик:** Відкрив Ім Євангеліє празди.

45

Гос\_по\_ди, по\_ми\_ луй.

**Священик:** Приєднав Іх до святої своєї соборної і апостольської церкви.

46

Гос\_по\_ди, по\_ми\_ луй

**Священик:** Спаси, помилуй, заступи і охороня Іх Боже, Твою благодаттю.

47

Гос\_по\_ди, по\_ми\_ луй.

**Священик:** Оглашенні, голови ваші Господеві пріклоніть.

48

То\_от, Гос\_по\_ди.

**Священик:** Щоб і вони з нами славили пречесне і величне ім'я Твое, Отця і Сина, і Святого Духа, нині і повсякчас, і на віки віків (вічні).

49

А\_ міль.

## ЕКТЕНІЯ ЗА ВІРНИХ

**Священик:** Всі оглашенні, вийдіть, оглашенні, вийдіть; усі оглашенні, вийдіть, щоб ніхто з оглашених не залишився, тільки...

Вірні, ще і ще в мірі Господу помолімся (Господеві помолімось).

50

Гос\_по\_ди, по\_ми\_ луй.

**Свяшеник:** Заступи, спаси, помилуй і охорони нас,  
Боже Твоєю благодаттю.

51

Гос\_по\_ди, по\_ми\_ луй.

**Свяшеник:** Премудрість. Бо Тобі належить усяка слава, честь і поклонення Отцю і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки віків (вічні).

52

А\_ мінь.

**Свяшеник:** Ще і ще в мирі Господу помолімся  
(Господеві помолімось)

53

Гос\_по\_ди, по\_ми\_ дуй.

**Свяшеник:** Заступи, спаси, помилуй і охорони нас,  
Боже, Твоєю благодаттю.

54

Гос\_по\_ди, по\_ми\_ луй.

**Свяшеник:** Премудрість. Щоб, під владою Твоєю завжди бережені, Тобі славу возисали, Отцю і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки віків (вічні).

55

А\_ мінь.

## ХЕРУВИМСЬКА ПІСНЯ

Повільно, широко

56.I

Ми хе\_ру\_ви\_ - мів, хе\_ру\_ви\_ - мів  
тай\_ - но, ми хе\_ру\_ви\_ - мів тай\_ - но яв\_ля\_ю\_чи,  
ми хе\_ру\_ви\_ - мів тай\_ - но яв\_ля\_ю\_чи,  
хе\_ - ру\_ви\_ - мів, хе\_ру\_ви\_ - мів тай\_ - но,  
тай\_ - но яв\_ля\_ - ю\_ - чи. I жи\_ - во\_ - тво\_ -  
ря\_ - щій, жи\_ - во\_ - тво\_ - ря\_ - щій Трой\_ - ці,  
Трой\_ - ці три\_ - свя\_ - ту\_ - ю піс\_ - ню спі\_ - ва\_ - ю\_ чи,

56.2

Тройці три святу\_ ю піс\_ ню співа\_ ю чи,  
 Трой\_ ці, Трой\_ ці, Тройці три святу\_ ю  
 піс\_ ню співа\_ ю чи. Вся\_ ку  
 ни\_ ні, ни\_ ні хи\_ тей\_ ську,  
 вся\_ ку ни\_ ні, ни\_ ні хи\_ тей\_ ську,  
 вся\_ ку ни\_ ні, ни\_ ні хи\_ тей\_ ську  
 від\_ до\_ хім пе\_ чаль.

## Священик: Святішого

і преосвященнішого архієпископа й митрополита нашого кир (ім'я), боголюбивого єпископа нашого кир (ім'я), і ввесь священичний, дияконський і монаший чин, Богом бережений народ наш, правління і все військо, благородних і приснопам'ятних ктиторів і доброочинців святого храму цього, і всіх вас, православних християн, нехай пом'яне Господь Бог у царстві своїм завжди, нині і повсякчас, і на віки віків (вічні).

57

А - мінъ. щоб і , ца - ря всіх ми при -  
 йня - ли, що по - го в славі не -  
 ви - дя : мо су - про - во - дать ан - гель - ські  
 чв - на. А - ля - лу - я, а - ли -  
 лу - я, а - ли - лу - я.

## ПРОХАЛЬНА ЕКТЕНІЯ

**Священик:** Словнім молитву нашу Господеві.

58

Гос - по - дя, по - ми - луй.

**Священик:** За предложені чесні дари Господу по-  
молімся (Господеві помолімось).

59

Гос - по - дя, по - /ми - луй.

**Священик:** За святий храм цей і тих, що з вірою,  
благовінням і страхом божим входять до нього, Гос-  
поду помолімся (Господеві помолімось).

60

Гос - по - дя, по - /ми - луй.

**Священик:** Щоб ізбавитися нам від усякої скор-  
би, гніву й нужди, Господу помолімся (Господеві по-  
молімось).

61

Гос\_по\_ди, по\_ми\_ луй.

**Священик:** Заступи, спаси, помилуй і охорони нас  
Боже, Твоєю благодаттю.

62

Гос\_по\_ди, по\_ми\_ луй.

**Священик:** Для всього звершеного, святого, мир-  
ного і безгрішного у Господа просім.

63

По\_дай, Гос\_по\_ди.

**Священик:** Ангела миру, вірного наставника, хо-  
ронителя душ і тілес наших у Господа просім.

64

По\_дай, Гос\_по\_ди.

**Священик:** Прощення й відпущення гріхів і пе-  
трішень наших у Господа просім.

65

По\_дай, Гос\_по\_ди.

**Священик:** Доброго і пожиточного душам нашим  
і миру для світу у Господа просім.

66

По\_дай, Гос\_по\_ди.

**Священик:** Осталий час життя нашого в мирі ї  
шокаянні скінчiti у Господа просім.

67

По\_дай. Гос\_по\_ди.

**Свяще́ник:** Християнської кончини життя нашого, безболісної, бездоганної, мирної і доброго одвіту на страшнім судіці Христовім просім.

Musical notation for verse 68. The key signature is F major (one sharp). The melody consists of eighth and sixteenth notes. The lyrics are: По \_ дай, Гос \_ по \_ ди.

**Свяще́ник:** Пресвяту, пречисту, преблагословенну, славну Владичицю нашу Богородицю і приснодіву Марію, з усіма святыми пом'янувши, самі себе і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо.

Musical notation for verse 69. The key signature is F major (one sharp). The melody consists of eighth and sixteenth notes. The lyrics are: То \_ ді, Гос \_ по \_ ди.

**Свяще́ник:** Щедротами единородного Сина Твого, що з ним благословен еси, з пресвятым і благим, і животворящим Твоїм Духом, нині і повсякчас, і на віки віків (вічні).

Musical notation for verse 70. The key signature is F major (one sharp). The melody consists of eighth and sixteenth notes. The lyrics are: А \_ мінь.

**Свяще́ник:** Мир всім.

Musical notation for verse 71. The key signature is F major (one sharp). The melody consists of eighth and sixteenth notes. The lyrics are: I ду \_ ко \_ ві тво \_ с \_ у.

**Свяще́ник:** Возлюбім друг друга, щоб однодумно визнавати.

Musical notation for verse 72. The key signature is F major (one sharp). The melody consists of eighth and sixteenth notes. The lyrics are: От \_ ця і Св \_ ка, і Свя \_ то го Ду \_ ха, Троє \_ ць б \_ да \_ но сущ \_ ку I не \_ роз \_ діль \_ " у.

Свяшеник: Двері, двері, в премудрості будьмо  
уважні.

## СИМВОЛ ВІРИ

73.I

Ві - ру ю вс - ди - но - го Бо -  
га От - ця, все - дер - жи - те - ля,  
твор - ця не - да і зем - лі, і всьо - го  
вх - ди - мо - го і не - ви - ди - мо - го.  
і вс - ди - но - го Гос - по - да - і  
су - са Христ - та, Си - на Бе - то. го,  
є - ди - но - род - но - го, від От - ця ро - див - но - го

73.2

пе\_ред у\_ сі\_ ма\_ ві\_ ка\_ ми,-  
 світ \_ ло від світ\_ла, Бо\_ га  
 іс\_тин\_но\_ го від Бо\_га іс\_ тин\_но\_ го,  
 ро\_ дже\_ но\_ го, не\_ со\_ тво\_ ре\_ но\_ го,  
 с\_ дп\_ но\_ сущ\_ но\_ го з От\_ ца\_ що че\_ раз  
 ню\_ го все ста\_ ло\_ ся.  
 Він за\_ для нас,ль дей, і на\_ шо\_ го  
 ра\_ ди спа\_ сен\_ ня зі\_ йшов із не\_ бес,

73.3

i во\_пло\_тив - ся з ду\_ха Свято\_го і На\_рі\_  
ї ді\_ви, і стався чо\_ лс\_ ві\_ ком,  
I був роз\_п'я\_ тий за нас за  
Пон\_ті\_ я Пи\_ла\_ та, і страх\_  
дав, і був по\_ хо\_ ва\_ ний, і вос\_крес у  
третій день, агід\_ но з па\_ сан\_ ням.  
I воз\_ ніс\_ ся на не\_бо, і си\_ дить пра\_  
во\_ руч От\_ ця. ! вару\_ те прі\_ юде

73.4

30 славою суди-ти жи-вих і мертвих, а  
 юго царству не бу-де кін-ця.  
 в Ду-ха Свято-го, Госпо-да жи-  
 во тво-ря-що-го, що від От-ця |  
 Си-на] із- хо- дить,  
 що з От-цем | Си-ном рів-но-по-кло-  
 ня- е-мий | рів-но-сла- ви-ніб, що

73.5

то - варив че - раз про - ро - ків.  
 Ве - ди - ну, селяту, со - бор - ну й а - пос - толь - сльу  
 церк - ву. і - спо - ві - лу - в од - не  
 хр - щен - ия на від - пущен - ия ір - хіз.  
 О - чі - ку - ю вос - кре - сен - ия  
 мерт - вих і жит - тя  
 буду - чо - го ві - ку. А - мінь.

## АНАФОРА

**Священик:** Станьмо гідно, станьмо зі страхом,  
будьмо уважні, щоб святе приношення в мірі приносить.

74

Ми лістъ ми ру, херг-ву хва лен- ня.

**Священик:** Благодать Господа нашого Ісуса Христа і любов Бога й Отця, і причастя Святого Духа нехай буде з усіма вами.

75

1 зду хом тво їм.

**Священик:** Вгору піднесім серця.

76

Піднесли до Гос по да.

**Священик:** Благодарім Господа.

Помірно

77

До стой но і пра вед но есть по кло  
ни та ся От цю і Ох ну , і Свя то му  
Ду хо ві, Трой ці с ді ню  
сущ ній і не роз діль ній.

**Священик:** Побідну пісню співаючи, викликуючи,  
взываючи і промовляючи.

Повільно

78

Свят, свет, свет. Господь са-ва-от, пов-не ме-бо, ке-бо зем-ля слави Тво-е-и, о-сан-на в ви-ш-их.

Без-го-сло-вен, кто идет в т-м'я Гос-под-ине, о-сан-на в ви-ш-и-х.

**Священик:** Прийміть, що єсть тіло мое, що за вас ламається на відпущення гріхів.

79

А- мінь.

**Священик:** Пийте з неї всі, що єсть кров моя нового завіту, що за вас і за багатьох проливається на відпущення гріхів.

80

А- мінь.

**Священик:** Твое від Твоїх Тобі приносимо, за всіх і за все.

Помірно

81.

Te\_ бе\_ о сп\_ ву\_ е\_ мо, Te\_  
бе bla-go-slo-vi-mo, Te\_

de bla-go-da-ri-mo, Гос\_ но\_

ди, и mo-li-mosь To\_ bi,

Bo\_ же\_ наш, mo\_ ли\_

mosь, Bo\_ же\_ наш.

**Священик:** Особливо за пресвяту, пречисту, преблагословенну, славну Владичицю нашу Богородицю приснодіву Марію.

Помірно

82.I

Do\_ стой\_ но с во\_ ли\_ ти\_ ну

ve\_ ли\_ ча\_ ти bla\_ жен\_ но\_

Te\_ бе, Bo\_ го\_ ро\_ ди\_

ци, прис\_ но\_ bla\_ жен\_ ву\_

Гре - не - по - роч - ну, і Ма - тір  
 Бо га на - мо - го.

Чес - кі - шу від хе - ру - ви -

мів і - на - зрів - ня - ко слав -

ці - шу від се - ра - ци - мів, то

дез зо - ткі - ви Бо - га Сло - во

то - ро - ди - ла, су -

шу Бо - гі - ро - ди - ця, Те -

бе - зе - зе - че - е - мо.

**Священик:** Найперше пом'яни, Господи,  
проеосвя-  
щеннішого архиєпископа й митрополита нашого кир (ім'я),  
боголюбивого епископа нашого кир(ім'я) і даруй їх свя-  
тим Твоїм церквам, щоб у мирі, цілі, чесні, здорові, дов-  
голітні право правили слово Твоєї істини.

83 I - всіх, i все.

**Священик:** І дай нам єдиними устами і єдиним  
серцем славити й оспіувати пречесне й величнє ім'я Твое,  
Отця і Сина, і Святого Духа, нині і повсякчас, і на віки  
віків (вічні).

84 A - міль.

**Священик:** І нехай будуть милості великого Бога  
і Спаса нашого Ісуса Христа з усіма вами.

85 I з ду - хом тво \_ їм.

## ПРОХАЛЬНА ЕКТЕНІЯ

**Священик:** Всіх святих пом'янувши, ще і ще в  
миру Господу помолімся (Господеві помолімось).

86 Гос - по\_ди, по - ми - луй.

**Священик:** За принесеній освячені дари Господу  
помолімся (Господеві помолімось).

87 Гос - по\_ди, по - ми - луй.

**Священик:** Щоб чоловіколюбець Бог наш, прий-  
нявши їх у святый, і пренебесний, і мисленний свій жер-  
товник, як приемний запах духовний, віслав нам боже-  
ственну благодать і дар Святого Духа, помолімся (по-  
молімось).

88

Гос - по - ди, по - ми. луй.

**Свяшеник:** Щоб ізбавитися нам від усякої скорби, гніву й нужди, Господу помолімся (Господеві помолімось).

89

Гос - по - ди, по - ми - дуда.

**Свяшеник:** Заступи, спаси, помилуй і охоронь нас, Боже, Твоєю благодаттю.

90

Гос - по - ди, по - ми. луй.

**Свяшеник:** Для всього звершеного, святого, мирного і безгрішного у Господа просім.

91

По - дай, Гос - по - ди.

**Свяшеник:** Ангела миру, вірного наставника, хоронителя душ і тілес наших у Господа просім.

92

По - дай. Гос - по - ди.

**Свяшеник:** Прощення й відпущення гріхів і прогрішень наших у Господа просім.

93

По - дай. Гос - по - ди.

**Свяшеник:** Доброго й пожиточного душам нашим і миру для світу у Господа просім.

94

По - дай, Гос - по - ди.

**Священик:** Останній час життя нашого в мірі й покаянні скінчти у Господа просім.

Musical notation for verse 95. The key signature is G major (no sharps or flats). The time signature is common time (indicated by '12'). The melody consists of two measures. The lyrics are: 'По\_ дай, Гос\_ по\_ дя.' (P. d., Gosp. d.).

**Священик:** Християнської кончини життя нашого, безболісної, бездоганної, мирної, і доброго одяту на страшнім судищі Христовім просім.

Musical notation for verse 96. The key signature is G major (no sharps or flats). The time signature is common time (indicated by '12'). The melody consists of two measures. The lyrics are: 'По\_ дай, Гос\_ по\_ дя.' (P. d., Gosp. d.).

**Священик:** Пресвяту, пречисту, преблагословенну, славну Владичицю нашу Богородицю і приснодіву Марію, з усіма святыми пом'янувши, самі себе і один одного, і все життя наше Христу Божому віддаймо.

Musical notation for verse 97. The key signature is G major (no sharps or flats). The time signature is common time (indicated by '12'). The melody consists of two measures. The lyrics are: 'То\_ бі, Гос\_ по\_ дя.' (T. b., Gosp. d.).

### «ОТЧЕ НАШ»

**Священик:** І сподоби нас, Владико, зі сміливістю, неосудно сміти призивати Тебе, небесного Бога Отця, і мовити.

Musical notation for the 'Our Father' prayer. The key signature is G major (no sharps or flats). The time signature is common time (indicated by '12'). The melody consists of four measures. The lyrics are: 'От\_ че\_ нал, Ти\_ що\_ с\_ си\_ на\_ ке\_ бе\_ сах, не\_ хай\_ свя\_ тить\_ ся\_ і\_ м'я\_ Тво\_ е, не\_ хай\_ при\_ єде\_ цар\_ ство\_ Тво\_ е, не\_ хай\_ буд\_ де\_ ю\_.'

98.2

ля тво\_я, як на \_не\_ бі , так і  
на зем\_лі. Хліб наш ма\_сущ\_ний  
дай . нам днесь; і прос \_ти нам  
а дов\_ти на \_ші, як і ми про\_ща\_ємо  
довки\_ни\_ нам на \_шим; і не вре\_  
ди нас у спо . ку.. су, а\_ле із\_  
бав нас від лу\_ка\_ во \_го.

**Свяіщенік:** Бо Твое есть царство, і сила, і слава,  
Отца і Сина, і Святого Духа, нині і повсякчас, і на ві-  
ки віків (вічні).

99

A — мінь.

**Свяіщенік:** Мир всім.

100

І ду\_ хо\_ ві Тзо\_ с\_ му.

**Свяіщенік:** Голови ваші Господеві приклоніть.

101

To - 61; Гос - по - ди.

**Свяще ник:** Благодатю, і щедротами, і чоловіко-любієм единородного Сина Твоого, що з ним благословен еси, з пресвятым і благим, і животворящим Твоїм Ду хом, нині і повсякчас, і на віки віків (вічні).

102

A - мінь.

### ПРИЧАСТЯ

**Свяще ник:** Будьмо уважні. Святее святим.

Повільно

103

С - дни свет, о - дни Гос - подь,

! - сус Хрис - тес ... ма сла - ву

Бо - га Ст - ця. А - мінь.

### Причастний

На поспішачи

104

Хва - літь Гос - по - да з не - бес,

хва - літь Но - го в ви -

ніх. А - хи - ду - я, а - ли - ду -

До а - ли .. лу - До

# МОЛИТВА ПРИГОТОУВАННЯ ДО СВЯТОГО ПРИЧАСТЯ

Вірую, Господи, і ісповідую, що Ти еси воїстину Христос, Син Бога живого, що прийшов у світ грішників спасти, з яких перший (перша) я.

Вечері Твоєї тайної днесь, Сину Божий, мене причасника (причастницю) прийми, бо ворогам Твоїм тайни не повім і поцілунку не дам Тобі, як Юда, але, як розбійник, сповідаюся Тобі:

Пом'яни мене, Господи, коли прийдеш, у царстві Твоїм.

Пом'яни мене, Владико, коли прийдеш, у царстві Твоїм.

Пом'яни мене, Святий, коли прийдеш, у царстві Твоїм.

Нехай не на суд і не в осудження буде мені причастя святих Твоїх тайн, Господи, а на зцілення душі і тіла.

Баже, милостивий будь мені, грішному (грішній).

Баже, очисти гріхи мої і помилуй мене.

Без числа нагрішив (нагрішила) я, Господи, прости мені.

**Священик:** Зі страхом божим і вірою приступіть.

105

Бла\_го\_ сло\_ вен, кто \_ єде в і\_ м'я Гос\_..  
под\_ нє, Бож..  
Гос\_ подъ 1 я\_ ем\_ ся нам.

Після святого Причастя священик:  
**Спаси, Боже, людей Твоїх і благослови насліддя Твое.**

106

Ми ви\_ ді\_ ли світ\_ло іс\_ тин\_ не,  
мы\_ прац\_ни\_ли ду\_ ху\_ не\_ бес\_ но\_ хо,



**Свяшеник:** Завжди, пині і повсякчас, і на віки віків (вічні).

107.I

А - міль. Не - хай слов.ніть - оя ус - та  
на - ві хва - лен - на Тво - го, Гос - но -  
ді, щоб ип. си - ви - ли сла - ву Тво -  
р, бо Ти ско - до - бив нас при - че -  
ти - ся .. счи - тих Тво - вік, со - нест. вси -  
них, без - спог - них | ии - ви.. Тво - від - цих  
та - вік. Сре - ре - жи нас у Тво - вік счи -

107.2

ти - и! - весь день по - у - ча - ти - ся  
прав.ді Тво - гі.  
а - ли - лу - я, а - ли - лу - я.

### БЛАГОДАРНА ЕКТЕНІЯ

**Священик:** Прості, прийнявши божественних, святих, пречистих, безсмертних, небесних і животворящих, страшних Христових таїн, достойно благодарім Господа.

108

Гос - по - ди, по - ми - луй.

**Священик:** Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, Твоєю благодаттю.

109

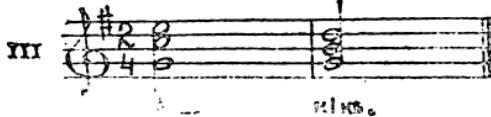
Гос - по - ди, по - ми - луй.

**Священик:** День весь звершений, святий, мирний і безгрішний випросивши, самі себе і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо.

110

То - бі!, Гос - по - ди.

**Священик:** Бо Ти еси освячення наше і Тобі славу возисламо, Отцю і Сину, і Святому Духові, піні і повсякчас, і на віки віков (вічні).



Священик: В мирі вийдім.



Священик: Господу помолімся (Господеві помолімся).



Священик: Господи, Ти благословляєш тих, що Тебе благословляють, і освячуєш тих, що на Тебе уповажують, спаси людей Твоїх і благослови наслідда Твое; повіноту церкви Твоїї охорони, освяти тих, що люблять красу дому Твого. Ти Іх прослав божественно Твоєю силою і не остав нас, що улогаємо на Тебе. Мир світові Твemu даруй, церквам Твоїм, єрсям, Богом береженому народі нашому, правлінню і всім людям Твім. Бо всяке добре даяння і всякий звершений дар з висоти є, сходячи від Тебе, Отця світла, і Тобі славу, і благодарення, і поклонення возсилаємо, Отцю і Сину, і Святому Духові, чин! і повсякчас, і на віки віків (бічні).

Поміжно

II4

А\_ мін\_. Буль \_  
м'я Гос\_ под\_ не сла\_ го\_ сле\_  
вен\_ не від ни\_  
кі\_ і до ві\_ ку, від



## ВІДПУСТ

**Свя щеник:** Благословення Господнє на вас, того  
благодаттю і чоловіколюбієм, звжди, нині і по всяка час,  
і на віки віків (вічні).



**Свя щеник:** Слава Тобі, Христе Боже, уповання  
наше, слава Тобі.

III6

**Свяще́ник:** Христос, істинний Бог наш, молитва-ми пречистої своєї Матері (і інше за днем), во свя-тих отця нашого Івана Золотоустого, архиєпископа Кон-стантинограда (на Літургії Василія Ве-лико-го: во святих отця нашого Василія Великого, ар-хиєпископа Кесарії Кападокійської), святого (якого є храм і якого є день), і всіх святих, помилує і спасе нас, як благий і чоловіколюбець.



## **Я. МАЗУР**

### **УКРАЇНСЬКА СОПІЛКА**

Цей розділ книжечки можна вважати, в якійсь мірі, самоучителем гри на сопілці для кожного, хто виявить бажання оволодіти грою на цьому інструменті, а саме: вивчення аплікатури української сопілки та засвоєння прошонавиків гри на ній.

Щоденна тривала гра на сопілці та повторення голосом доступного звукоряду (як окремих нот, так і їх послідовностей, тобто звукосполучень і цілих мелодій) активно сприяє становленню музичного слуху людини.

Доступність хроматичної сопілки у навчанні гри визначається насамперед простотою будови. Це дерев'яна трубка циліндричної форми (довжина 32 см, діаметр 2 см), закрита з однієї сторони корком (денце), в якому прорізано отвір (щілина) для вдування і спрямування струменю повітря на загострений край (зуб) квадратного вирізу на трубці сопілки (голосник). Вдаряючись об зуб, струмінь розсікається і приводить в коливання стовпчик повітря в трубці, що й спричиняє звучання інструменту.

Прикріплений до кільцеподібного виступу рухомий повзунець служить для настроювання. Незначним насуванням його на голосник можна понизити весь звукоряд сопілки майже на півтону.

Десять аплікатурних отворів служать для висотного відтворення звукоряду в хроматичній (по півтонах) послідовності від ДО першої октави до СОЛЬ третьої. Висота звука залежить від довжини стовпчика повітря, яку можна змінити, закриваючи або відкриваючи аплікатурні отвори.

І Примітка. Хоч насправді сопілка звучить октавою вище від нотного запису, але внаслідок відсутності напруження звучання і подібності до людського голосу, особливо в низькому регістрі свого діапазону, справляє враження тотожності з потуванням.

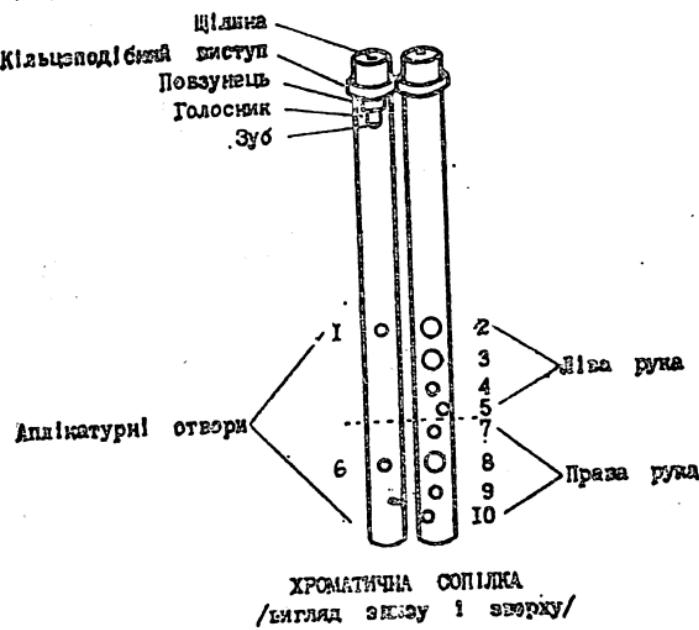
Пластмасове кружальце, наклеене на кінець сопілки з боку вдування повітря, запобігає надмірному зволоженню денця під час гри.

Сопілку треба оберігати від різких коливань температури, удару, падіння тощо. Щілину дозільно раз на тиждень змащувати, капнувши в

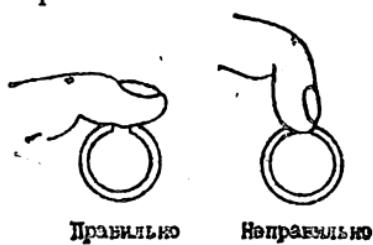
неї одну-дві краплі олії. Важливо не допусти ти до руйнування загостреного краю голосника (зуба), інакше сопілка втратить звучання.

За розміром аплікатурні отвори поділяються на два види: малі (змінюють висоту зву-чання на півтону) і великі (змінюють зву-чання на тон). Для зручності закриття їх пальцями отвори розташовані за такою класифіка-цією:

- 1, 6-й — нижні (для великих пальців);
  - 2, 3, 4, 7, 8, 9 — верхні;
  - 5, 10 — бокові (для мізинців).
- 1, 2, 3, 4, 5-й отвори закриваємо пальцями лівої ру-ки, 6, 7, 8, 9, 10-й — пальцями правої руки.



Закривати отвори треба щільно, але без над-мірного натиску. На рисунку показано місце пальця на отворі.



Для гри сопілку приставляємо до вуст під кутом приблизно в 45 градусів, охоплюючи губами отвір для вдування повітря.



Рис. 3

На сопілці грають стоячи і сидячи. Перевагу надається грі стоячи. Положення корпуса повинно бути природним: спина пряма, груди дещо розгорнуті, ноги розставлені приблизно на ширину плечей. Під час гри сидячи не слід спиратись на спинку крісла чи класти ногу на ногу.

Повітря вдихаємо куточками рота і частково носом, не відриваючи сопілки від уст. Вдування повітря повинно бути рівномірним і відповідати силі, властивій даному звуку. Не варто повністю, до краю вдихати повітря. Якась частинка його завжди повинна залишатись в легенях.

Найефективнішим є грудно-черевне дихання. Вдихати повітря треба так, щоб плечі не піднімались, а злегка надувався живіт.

Місця вдихання повітря в нотних прикладах позначені знаком V.

Момент звукотворення на сопілці звється атакою звука. Атака звука здійснюється вимовою пошепки складу «ТУ» (язик відштовхуємо від верхніх зубів, звільняючи шлях для проходження повітря).

Нерідко під час гри виникає так зване заслінення щілини, що призводить до хриповидного звучання нижнього регістру. В цьому випадку закриваємо пальцем голосник і на віддалі 2—3 см сильно і коротко дмемо в щілину, прочищаючи її і повертаючи сопілці нормальнє звучання.

Відповідність закритих пальцями отворів певним звукам називається аплікатурою сопілки. Складність звука зростає від збільшення кількості закритих отворів, які визнача-

ють висоту його звучання (тут не враховуються закриті отвори для підтримки інструмента, які не вимагають щільності закриття).

Тому вивчення апплікатури хроматичної сопілки треба починати від звука СІ (закритий І-й отвір, а решта для підтримки). Сила вдування повітря для звукотворення ноти СІ така, як при нормальному видиху. При зниженні звукоряду вдування послаблюється, при підвищенні — посилюється.

До наступного звука слід переходити після досконалого засвоєння попереднього.



Рис. 4

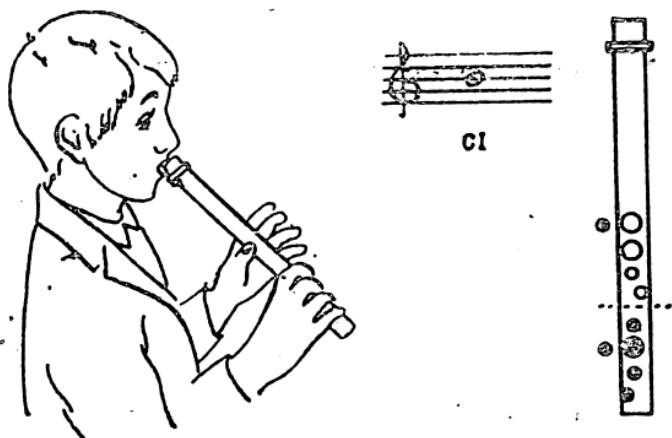


Рис. 5

118

У даному випадку знак (фермата) означає виконання ноти на повне дихання.

119

Δ – мін.

Кожну цифру доцільно не тільки повторювати, як вказує реприза, а й грati по декілька разів, тому що музичні навики формуються тільки на основі багаторазового вправляння.



Рис. 6

120

(1)

(2)

(3)

(4)

(5)

Гос. по. дн., по. мн. - дух.

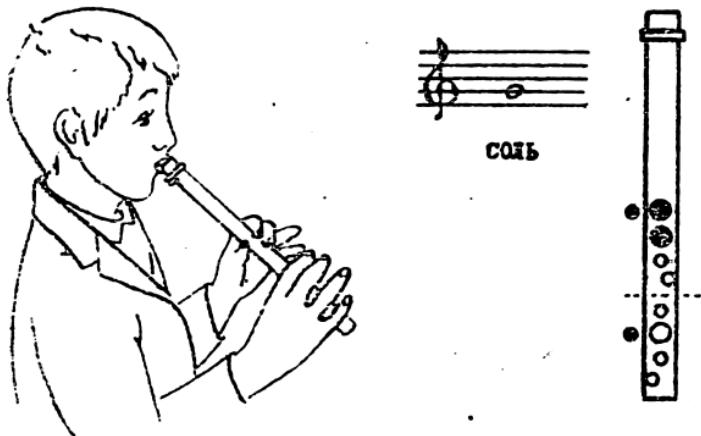
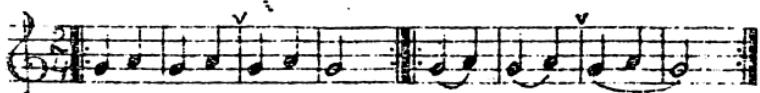
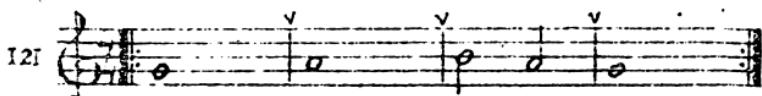


Рис. 7

Кожну нову ноту, а також її поєднання з попередніми треба грати на повне дихання, а тоді вже переходити до вправ.



Якщо ноти різної висоти з'єднані лігою, то їх виконуємо штрихом легато (атака звука здійснюється на першу ноту ліги, в решту, до кінця її, граємо на одне дихання, змінюючи лише аплікатуру).

При відсутності ліги, на кожну ноту застосовується атака звука.

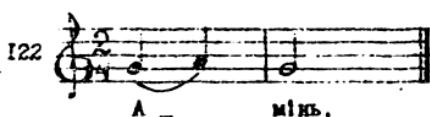




Рис. 8

123

A musical score for a recorder, consisting of three staves. The first two staves are in common time (indicated by 'C') and the third is in 2/4 time (indicated by '2/4'). The music includes various notes and rests, with some notes having vertical stems. The lyrics 'Но - дай, Гос - иэ\_дх.' are written below the third staff.

Но - дай, Гос - иэ\_дх.

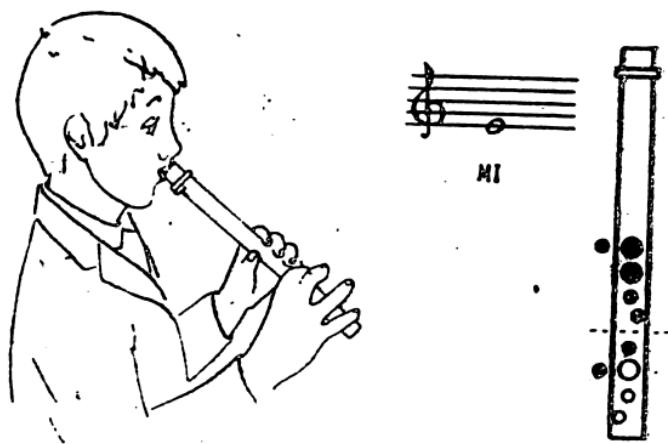


Рис. 9

124

**ЧУДЕСНА ЗІРКА**  
**(Уривок)**

125

До вінфле - с - му за - проша - е.

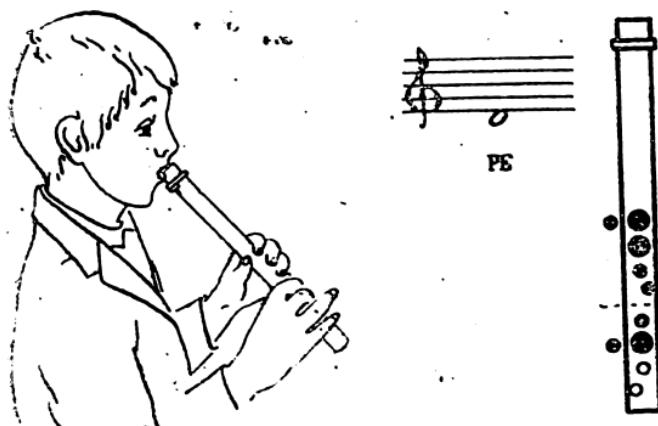


Рис. 10

126

127

### СЛАВІМ ВСІ СЕРЦЕ (Уривок)

127

Сла\_ вім всі Сер\_ це Бо\_ га ж\_ во\_ го.

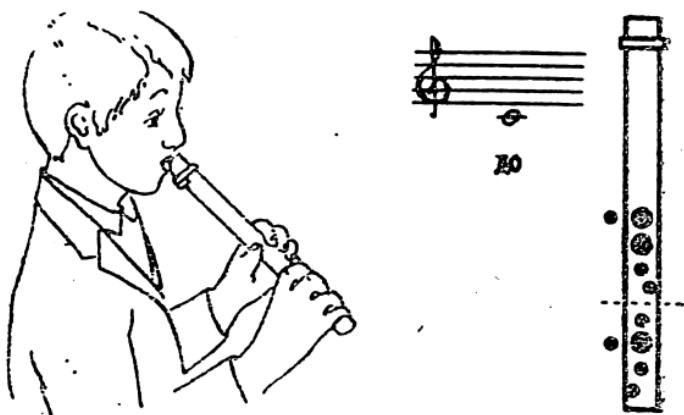


Рис. + II

Вдування повітря дуже легке і ніжне.

128

### ДАР НИНІ ПРЕБАГАТИЙ

(Уривок)

129

Дар нині пре са гатай із на бес при ймов.

Звуки другої октави виконуємо передуванням аплікатури першої. Окта́вне пе́редуваннія — це приблизно вдвічі сильніше вдування повітря, яке супроводжується збільшенням напруження губ і м'язів рота, а також активнішою атакою звука. Із підвищением звукояду сила вдування збільшується.

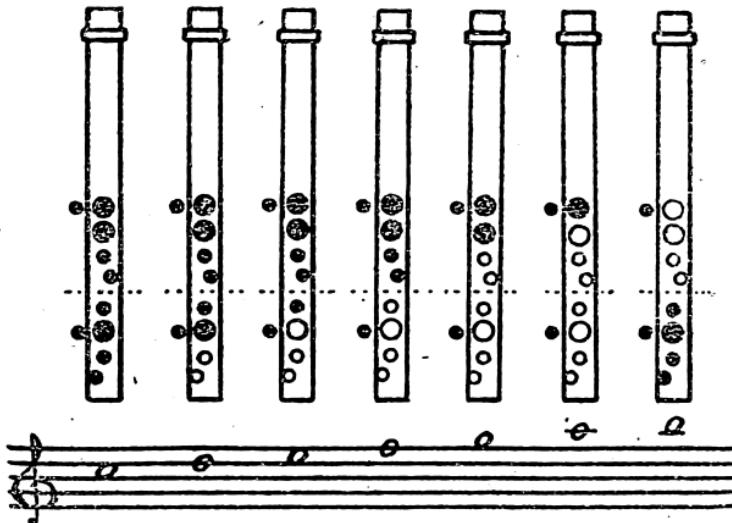
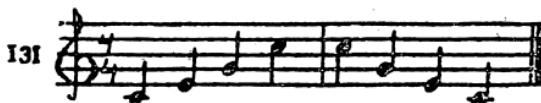


Рис. 12

### ГАМА ДО МАЖОР



### АРПЕДЖІО



## РАНІШНЯ МОЛИТВА

Повільно

132

I. Боже, що цю ніч прохання та мешкав по ніг і усні відесього яко го та мече стежки.

2. Чим же я Тобі віддячу  
Благодать Твою?  
Душу щиреньку дитячу  
Я Тобі здаю.
3. Хороня від грішних вчинків,  
Від злих слів і дум,  
На правдиву й добру стежку  
Наводи мій ум.

Альтеровані звуки в обох октавах мають однакову ап-лікатуру, крім звука СОЛЬ-ДІЕЗ.

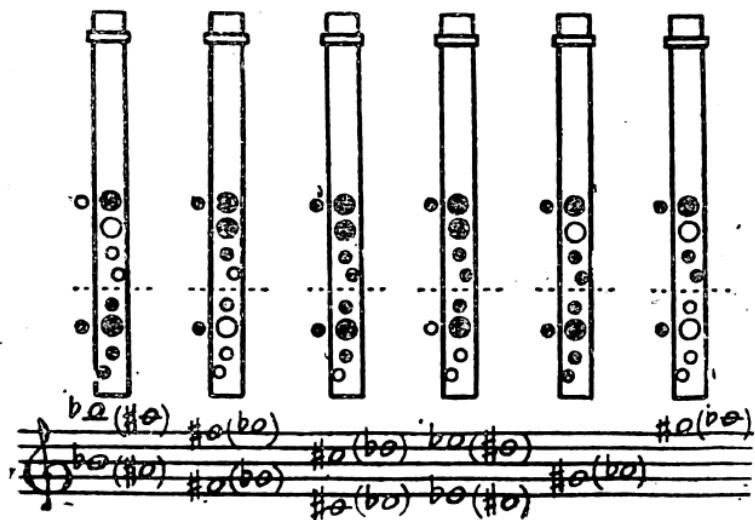


Рис. 13

### ГАМА ФА МАЖОР

133

### ГАМА СОЛЬ МАЖОР

136

### ГАМА ЛЯ МІНОР (гармонічна)

135

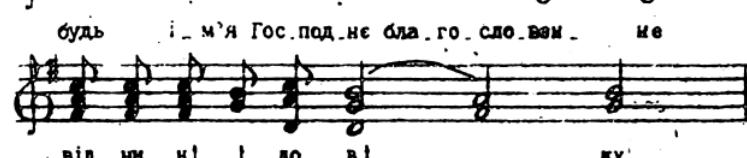
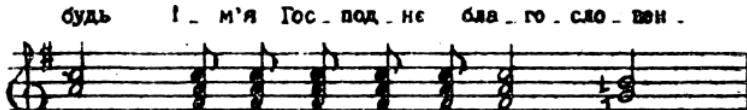
### ГАМА РЕ МІНОР (гармонічна)

134

## ГАМА МІ МІНОР (гармонічна)



## БУДЬ ІМ'Я ГОСПОДНЕ БЛАГОСЛОВЕННЕ



## ЗІРКА ЗАСІЯЛА В НЕБІ УКРАЇНИ

Ломірно

139

I. Зірка за\_сі\_ я\_ ла в не\_бі У\_ кра\_У\_ ни,  
довго\_жда\_ну во\_ лю при\_ нос\_ ха.  
Це нам' по\_да\_ ру\_ нок Божо\_У\_ ди\_ ти\_ ни,  
Це Гос\_под\_ни лас\_ ка . нам зі\_ йшха.

2. Висихають сліози матері-Вкраїні,  
Вже не чути стогону землі.  
Поклонімся щиро всій Божій Родині,  
Ішо пропала нечисть десь в імлі.
3. Ненько-Україно, повернись до Бога,  
Свій народ до Нього поведи —  
І зло не досягне нашого порога,  
Він заступить край наш від біди.
- 4: О Ісусе милий, молитсья Вкраїна,  
Найщирішу вдячність воздає:  
О Дитятко Боже, як Бог і Людина,  
Ій благословення дай своє.

Звуки третьої октави виконуємо ще активнішим підсуванням.

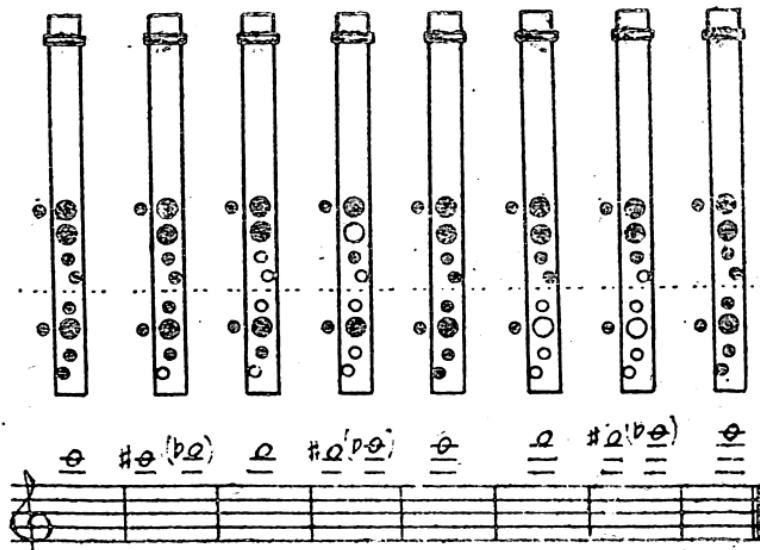


Рис. № 14

### ГАМА ДО МАЖОР (на дві октави)



### АРПЕДЖІО



### СЛУЖБА БОЖА ДЛЯ ДІТЕЙ

Підп. до друку 13.07.92. Формат 84x90/32. Папір друкарський. Гарн. літ. Друк. високий. Ум. друк. арк. 4,5. Тираж 1000,0 прим. Зам. № 1543.

Жовківська книжкова друкарня.  
292310. Жовква, Львівської обл., вул. Василіанська, 8.



